

Sisällys

Kirjoittajat	8
Lukijalle	10

I osa Valtavirtaa ja vaihtoehtoja

Jarno Paalasmaa Suomalainen koulujärjestelmä, kunnallinen perusopetus ja vaihtoehdot	17
Veli-Matti Värri Välineajattelusta hyvään kasvatukseen – kasvatuksen arvonäkökulmat ja ihmiskäsitys.	22
Jyri Lindén ja Tero Autio Opetussuunnitelma yhteiskunnallisen todellisuuden peilinä – esimerkkinä yksilöllisyystulkinnat koulutuspolitiikassa	35
Reijo Wilenius Kasvatuksen vapauden eurooppalainen foorumi	51

II osa Vaihtoehtopedagogiikan juuret

Kimmo Kontio Jean-Jacques Rousseau ja lapsikeskeisen kasvatuksen kritiikki	55
Lauri Väkevä John Deweyn pedagogiikka: tekemällä oppiminen ja kasvatustapa	70
Juhani Tähtinen Ellen Key – uuden ihmisyyden, yhteiskunnan ja kasvatuksen puolesta	82
Timo Jantunen Kasvatusajattelumme viitat: suomalaisista kasvatustilanteista vaihtoehtopedagogiikkaan	94

III osa Steinerpedagogiikka

Jarno Paalasmaa Rudolf Steiner ja steinerpedagogiikka	113
Jarno Paalasmaa Steinerpedagogiikan tausta-ajatukset.	117
Raija Lautela Steinerpäiväkoti ja varhaiskasvatustilanne	135

Jarno Paalasmaa
Steinerkoulun käytännöt. 149

Jarno Paalasmaa
Ajatuksia steinerpedagogiikan ajankohtaisuudesta 166

IV osa Montessoripedagogiikka

Kerttu Höynälänmaa
Maria Montessori ja montessoripedagogiikan synty. 171

Kerttu Höynälänmaa
Kehityskaudet ja niihin sisältyvät herkkyykskaudet 178

Kerttu Höynälänmaa
Montessoripedagogiikan oppijälähtöisyys 190

Kerttu Höynälänmaa
Kasvua säätelevät luonnonlait – opetussuunnitelman runko 194

Kerttu Höynälänmaa
Ajatuksia montessoripedagogiikasta 199

V osa Freinetpedagogiikka

Margaretha Starck
Celestin Freinet'n henkilöhistoria. 205

Kaisa Lange
Pedagogiikka vai politiikka? 210

Tiina Herlin
Lapsi ja oppiminen – freinetpedagogiikkaa hahmottamassa 219

Tiina Herlin, Kirsi Kasurinen, Kaisa Lange ja Kati Nordman
Freinetpedagogiikkaa käytännössä 237

VI osa Freirepedagogiikka

Aino Hannula
Paulo Freire: yhteiskunnallista pedagogiikkaa 251

Antti Paakkari
Koulusta maailmaan: mitä freireläisyys koulussa tarkoittaa?. 264

VII osa Reggio Emilia -pedagogiikka

Elisse Heinimaa

Reggio Emilian kunnalliset päiväkodit –
pedagoginen suunnannäyttävä maailmalla 277

VIII osa Kasvatuksen ja opetuksen ydinkysymykset ja tulevaisuus

Jarno Paalasmaa

Vaihtoehtopedagogiikkojen ydin 285

Simo Skinnari

Kasvu ihmisyyteen ja pedagoginen rakkaus. 295

Elina Harjunen

Pedagoginen auktoriteetti ja rakkaus – erottamattomat? 301

Lea Pulkkinen

Ehetytty koulupäivä – lapsilähtöinen toimintakulttuuri 313

Päivi Atjonen

Tulevaisuuden pedagogiikkaa tunnustelemassa. 328

Kirsti Lonka

Oppiminen ja opettajuus tulevaisuudessa:

bulimiaoppimisesta hyvään oppimiseen 344

Vaihtoehtopedagogisten yhdistysten, päiväkotien ja koulujen tiedot. 359